

УДК 351.861:355.58(061.1ЄС)

А. Рогуля

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Викладено досвід побудови, функціонування та управління системами цивільного захисту у забезпеченні національної безпеки країн-членів ЄС. Розглянуто особливості систем цивільного захисту Німеччини, Італії, Франції, Швеції, Австрії, Угорщини, Польщі, Словаччини, Чехії.

Ключові слова: надзвичайна ситуація, національна безпека, цивільний захист, побудова і функціонування систем цивільного захисту.

На сучасному етапі у європейському суспільстві глобалізація екологічних проблем, зростання соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій (далі – НС), розширення масштабів терористичної діяльності, збільшення уваги до безпеки населення викликали трансформацію загального поняття національної безпеки. Враховуючи зазначене, європейське спів-товариство все більше занепокоєне загрозами, що можуть бути ініційовані внутрішніми джерелами небезпеки, наприклад між обциніними конфліктами, соціальним насильством, безробіттям, організованою злочинністю і тероризмом, а також міграцією і масовим переміщенням людей [1].

Посилення ролі захисту населення від НС антропогенного і природного спрямування в системі національної безпеки європейських країн обумовлюється зростанням втрат від НС. Небезпеки і загрози на сьогодні мають більш комплексне, взаємозв’язане значення. Антропогенна діяльність призводить до збільшення ризику техногенних і природних катастроф. Глобальні загрози стають джерелом надзвичайних ситуацій у різних сферах життєдіяльності суспільства. Збільшуються масштаби НС.

Мета публікації полягає у вивченні й узагальненні зарубіжного досвіду організації цивільного захисту населення та його роль у забезпеченні національної безпеки країни.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити такі завдання: узагальнити концептуальні засади організації цивільного захисту населення; розглянути інституційне забезпечення системи цивільного захисту населення; виокремити найбільш прийнятні складові зарубіжного досвіду для формування вітчизняної системи цивільного захисту населення в контексті національної безпеки країни.

Система цивільного захисту відіграє все більшу роль у забезпеченні національної безпеки європейських країн і стає предметом зростаючої уваги у рамках міжнародних структур європейської безпеки [2].

Протягом останніх років розуміння цілей, задач і організації цивільного захисту в європейських країнах зазнало значних змін. Зазначені зміни зумовлені передусім такими факторами:

- збільшенням кількості руйнівних природних та техногенних катастроф, збільшенням їх складності, що потребує нових засобів, методів, процедур і ресурсів;
- розумінням того, що у більшості випадків ефективність цивільного захисту забезпечується не тільки підготовкою інфраструктури і відповідним плануванням її

збереження та відновлення, але й оперативними та організаційними можливостями із захисту населення;

– появою нових технічних можливостей і наукових методик, які дозволяють аналізувати, передбачати і попереджувати небезпечні сценарії розвитку з точністю і достовірністю, яка була неможливою у недалекому минулому [3].

Дослідженню питань цивільного захисту населення приділяється постійна увага вітчизняних і зарубіжних науковців та експертів. Зокрема, С. Андреева, М. Брушлінського, П. Вагнера, Ю. Воробйова, В. Говорухи, Л. Жукової, Н. Клименко, О. Могильниченка, С. Соколова, М. Стеблюка, О. Труша, М. Фалеева, Г. Федулова, Р. Цалікова, В. Шоботова та інші.

Найбільш ефективну систему цивільного захисту серед європейських країн, на думку О. Труша, має Німеччина, яка базується на історично розвинутій організаційній інфраструктурі подвійного призначення. Загальне керівництво здійснює Федеральне міністерство внутрішніх справ. Ця система має значні сили і засоби, розгалужену мережу зв'язку та оповіщення, радіаційної розвідки і дозиметричного контролю. Основним компонентом сил є служба захисту від катастроф, чисельність якої при повному розгортанні може бути доведена до 600 тис. осіб. Захист населення вирішується шляхом створення системи суспільних і приватних захисних споруд, з урахуванням використання бомбосховищ періоду другої світової війни, шахтних виробок, печер, а також введенням планів евакуації. Запаси медичного забезпечення населення дозволяють при необхідності збільшити кількість лікарняних ліжок до 2,5 млн. Держава велику увагу приділяє створенню на підприємствах із числом працюючих від 30 і більше осіб добровільних формувань – аварійно-рятувальних, протипожежних, медичних, оповіщення, радіаційної розвідки та дозиметричного контролю.

В Італії виконання завдань щодо вирішення питань, пов'язаних із надзвичайними ситуаціями, покладено на Департамент із питань цивільного захисту (DPC), який безпосередньо підпорядкований Голові Ради Міністрів Італії. Структурований в організаційному відношенні з 8-ми управлінь і 43 служб, Департамент є основою створеної Національної служби з питань цивільного захисту країни. До його складу належать державні адміністрації центрального, регіонального та периферійного рівнів разом із іншими національними і територіальними структурами як громадського, так і приватного сектору. Серед головних завдань, які належать до компетенції Департаменту, необхідно відзначити координацію та сприяння всій системі цивільного захисту, безпосередню участь у ліквідації НС, удосконалення законодавства для запобігання НС, інформування громадськості про свою діяльність, сприяння поширенню культури цивільного захисту серед населення, створення та управління інформаційними мережами для уникнення небезпечних ризиків. Характерною особливістю цивільного захисту в Італійській Республіці є те, що, на відміну від багатьох європейських країн, де завдання такого типу покладено на один або два державних органи, до виконання даної функції в Італії залучено весь організаційний механізм держави. Принципову роль відіграють Національний корпус пожежників, окремі підрозділи Збройних сил, Державний корпус лісового господарства, Фінансова гвардія та Червоний хрест.

Особливу роль при виконанні завдань, пов'язаних із цивільним захистом, беруть на себе добровільні організації Італії, які започаткували таку традицію у Флоренції. На сьогодні майже 1,2 млн осіб є членами цих добровільних асоціацій, що в середньому складає практично половину людських ресурсів Італії, задіяних у ліквідації надзвичайних ситуацій.

У Франції система попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій розглядається як важлива складова національної оборони країни. Загальне керівництво системою захисту населення в мирний та воєнний час здійснює Міністр внутрішніх справ через Департамент цивільного захисту. Для виконання завдань створені спеціальні органи управління цивільного захисту. Керівництво цивільним захистом у територіальному утворенні покладається на префекта одного з департаментів, який керує діями префектів регіонів та департаментів і підвідомчих їм сил та засобів, а також очолює комітет зони оборони, створений на правах консультативного органу, що складається із представників військових та цивільних органів управління даної зони.

На регіональному та місцевому рівні керівництво цивільним захистом здійснює голова відповідної адміністрації (префект або мер), який може залучати всі наявні на підвідомчій йому території сили та засоби. Отже, організація усіх гілок влади поєднує відповідальність держави з автономією місцевих адміністрацій під час виконання завдань цивільного захисту. Органи управління, сили та засоби, що безпосередньо їх організують та реалізують в мирний час не відрізняються від тих, що будуть використовуватися у воєнний час.

Цивільна оборона Швеції також є складовою загальної системи оборони країни. Загальне керівництво Цивільної оборони здійснює Міністр оборони через управління Цивільної оборони. Начальник цього управління є одночасно і начальником (генеральним директором) цивільної оборони країни, очолює Національну раду з цивільної оборони, усі сім членів якої призначаються особисто королем. У країні створена значна кількість захисних споруд. Як правило, вони розташовуються в найбільших містах. Є сховища скельного типу, вирубані в гірських породах на глибині 15 – 20 м, загальна місткість яких складає близько 100 тис. осіб. Засобами індивідуального захисту планується забезпечити кожного мешканця країни.

За своїм призначенням і функціями, що виконуються, Цивільна оборона Швеції поділяється на місцеву (в дільницях, муніципалітетах) і регіональну (в округах і районах). Основу складають сили і засоби місцевої Цивільної оборони. Вирішенням завдань мирного часу займається рятувальна служба. Її сили залучаються до робіт при ліквідації пожеж, повеней, аварій на хімічних виробництвах, усіх видах транспорту.

В Австрії центральним органом виконавчої влади, який відповідає в рамках держави за організаційні питання планування, запобігання і реагування на надзвичайні та кризові ситуації в країні є Федеральне міністерство внутрішніх справ (ФМВС). Безпосередньо організацією діяльності у сфері цивільного захисту населення, подолання кризових ситуацій, а також запобігання, локалізації та ліквідації наслідків НС займається Управління П/4 ФМВС, яке структурно підпорядковується Генеральній дирекції громадської безпеки ФМВС.

Це Управління має у своєму складі два підрозділи: Реферат П/4/а, який відповідає за організацію роботи з питань ЦЗ населення, подолання кризових ситуацій та ліквідацію наслідків НС у середині країни та Реферат П/4/б, відповідальний за вирішення зазначених питань у міжнародних масштабах.

Державне управління ЦЗ в Австрії побудоване на комплексній системі, яка спрямована передусім на попередження та локалізацію НС, й охоплює зони відповідальності в рамках федерації, земель, районів, общин, відповідних структурних підрозділів із ЦЗ і громадян та включає виконання широкого спектра завдань у сфері захисту населення від природних і техногенних загроз та надання допомоги під час кризових та НС.

ЦЗ населення включає комплексну програму дій щодо виконання таких заходів:

- заходи щодо захисту від природних катастроф і технічних аварій;
- заходи щодо самостійного захисту;
- повсякденні заходи щодо попередження та протидії загрозам і небезпеці;
- превентивні заходи щодо захисту населення від наслідків можливих дій з боку міжнародних терористів.

Реалізація завдань державного управління ЦЗ здійснюється на державному та регіональному рівні (рівні федеральних земель).

3 травня 2003 р. ФМВС Австрії відповідає за організацію ЦЗ населення, подолання кризових ситуацій та ліквідацію наслідків НС як у межах країни, так і в міжнародних масштабах. Таким чином, уперше на федеральному рівні відповідальність за координацію роботи в зазначених вище сферах сконцентровано в одному центрі, що дозволяє більш ефективно та оперативніше реагувати на кризові ситуації та катастрофи, що виникають.

Необхідно зазначити, з огляду на те, що дві третини території Австрії складає гірська місцевість, у складі ФМВС існує спеціальний підрозділ “Альпійська служба”, яка структурно входить до складу Реферату П/2/б Управління П/2 Генеральної дирекції громадської безпеки. “Альпійська Служба” виконує рятувальні та інші завдання у складних гірських умовах.

Усі земельні Управління поліції, окрім земель Бургенланд та Відень, мають у своєму складі так звані “альпійські” оперативні групи. До складу цих груп належать співробітники поліції, які пройшли спеціальну гірську та альпіністську підготовку. Основна частина поліцейських, що входить до складу таких груп, проходять звичайну службу в різних регіональних і територіальних підрозділах. У разі необхідності вони оперативно долучаються до виконання “альпійських” завдань.

У Республіці Польща функції ЦЗ населення від НС виконують Головна комендатура пожежної охорони, Служби водного та гірського порятунку, Цивільна оборона а також їх підрозділи на регіональному та місцевому рівнях, які підпорядковані місцевим органам влади.

Загальну координацією цієї роботи здійснює орган центральної виконавчої влади Міністерство внутрішніх справ і адміністрації, у структурі якого діють, зокрема, Бюро з питань ліквідації наслідків стихійних лих і Департамент кризового управління та оборонних справ, які виконують переважно управлінські функції.

Це Бюро виконує функції профільного Секретаріату міністра з питань ліквідації наслідків стихійних лих. До завдань структури належать питання підготовки справ до ініціювання, координації та опрацювання програм діяльності урядової адміністрації в сфері ліквідації наслідків повені, зсувів ґрунту та інших стихійних лих. Крім того, Бюро забезпечує фінансову діяльність адміністрації, підтримує зв'язок з органами територіального самоврядування та недержавними організаціями відповідно до своєї компетенції.

До завдань Департаменту кризового управління та оборонних справ належать такі:

- організація та забезпечення реалізації завдань, віднесених до компетенції міністерства в сфері НС, зокрема планування діяльності в питаннях загальної громадської безпеки та кризового управління, рятування та захист населення, нагляд за Державною пожежною службою та функціонуванням Національної системи порятунку та гасіння, рятуванням у горах та на воді, цивільною обороною, попередження та усунення наслідків

терористичних замахів, охорона інфраструктури життєзабезпечення, координація виконання обов'язків за міжнародними угодами;

- здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення;
- опрацювання пропозицій, інших документів для потреб Урядової кризово-координаційної групи;
- нагляд за діяльністю Науково-дослідного Центру протипожежної охорони та навчального закладу (Головна школа) Пожежної служби;
- координація міжнародної співпраці у сфері цивільної оборони, кризового управління, рятування та охорони населення, інфраструктури життєзабезпечення;
- контроль та забезпечення мобілізаційного матеріально-технічного резерву;
- координація та нагляд за рівнем територіальної мобілізаційної готовності на випадок НС, планування заходів профілактики і ситуаційне моделювання кризових явищ, реалізація програм щодо захисту населення.

Окрім цього, на місцевому рівні у структурі урядів воєводств функціонують відділи кризового управління, які підпорядковуються воєводі. Ці органи несуть відповідальність за ліквідацію наслідків НС на рівні воєводств.

Правовим актом, який регулює всі питання щодо усунення наслідків аварій або стихійних лих, є Закон Республіки Польща від 18 квітня 2000 р. "Про надзвичайні ситуації". Ним, зокрема, передбачено, що ліквідацією наслідків НС на місці керують: вїт (бурмістр, президент міста), якщо НС трапилася виключно на території гміни, староста, якщо НС трапилася на території більше, ніж однієї гміни, що входять до складу повіту, воєвода, якщо НС трапилася на території більше, ніж одного повіту, що входять до складу воєводства, міністр внутрішніх справ і адміністрації або інший міністр, визначений урядом, якщо НС трапилася на території більше, ніж одного воєводства.

Ліквідація наслідків НС здійснюється силами спеціальних кризових команд, створених на локальному, регіональному або урядовому рівнях. Склад цих команд визначають місцеві органи влади, їх фінансування здійснюється як із місцевих, так і центрального бюджетів.

Окрім цього, до усунення наслідків НС можуть бути залучені Пожежна охорона, поліція, армія, медичні служби, прикордонна охорона, Морська служба пошуку і порятунку, інші державні служби, інспекції, структури тощо, залежно від обсягів завданої шкоди.

Законодавством Республіки Польща передбачено також механізм відшкодування органам місцевого самоврядування шкоди, завданої внаслідок стихійних лих та інших катастроф. Зокрема, у проєкті бюджету країни окремо закладаються кошти на усунення наслідків такого роду явищ. Розподіл коштів здійснюється Міністерством фінансів за поданням Міністерства внутрішніх справ і адміністрації.

У системі забезпечення національної безпеки Словацької Республіки центральним органом виконавчої влади, який відповідає за питання запобігання, планування і реагування на надзвичайні та кризові ситуації, є Міністерство внутрішніх справ (МВС) Словацької Республіки. Для виконання вказаних функцій у системі МВС створено Секцію кризового менеджменту та цивільної захисту.

Головними функціями та завданнями Секції кризового менеджменту та цивільного захисту МВС Словацької Республіки є такі: забезпечення управління в кризових ситуаціях; ЦЗ населення; роботи інтегрованої системи рятування; економічної та господарської мобілізації; цивільного кризового планування; охорони критичної інфраструктури; керівництва системою ЦЗ та гуманітарної допомоги.

Організаційна структура Секції кризового менеджменту та цивільного захисту МВС Словацької Республіки є такою:

- організаційний відділ;
- відділ кризового менеджменту;
- відділ ЦЗ населення;
- відділ матеріального забезпечення ЦЗ та гуманітарної допомоги;
- навчальний та технічний інститут кризового менеджменту і ЦЗ;
- центральний склад МВС Словацької Республіки;
- гірська рятувальна служба.

Міністр внутрішніх справ Словацької Республіки є керівником центрального кризового штабу, який створюється для управління державою в кризових ситуаціях. Керівник центрального кризового штабу, згідно із Законом “Про управління державою в кризових ситуаціях (окрім часу війни та військового стану)” № 387 від 22.06.2002 р., невідкладно доповідає Президенту та прем’єр-міністру Словацької Республіки про виникнення кризової ситуації чи про прямі загрози її виникнення. Штаб діє відповідно до Статуту, який схвалює Уряд Словацької Республіки.

Основними завданнями центрального кризового штабу є такі:

- співпраця з Радою безпеки Словацької Республіки при вжитті заходів для виходу з кризової ситуації;
- координація діяльності кризових штабів нижчого рівня;
- контроль виконання визначених урядом завдань і заходів по виходу з кризової ситуації;
- подання пропозицій уряду республіки щодо необхідності отримання допомоги від іноземних держав;
- подання пропозицій уряду держави щодо використання цільових резервів фінансових ресурсів для виходу з кризової ситуації та локалізації її наслідків.

Функціонування інтегрованої системи рятування “112” фінансується з державного бюджету. За управління системою “112” відповідає відділ кризового менеджменту Секції кризового менеджменту та цивільної захисту МВС Словацької Республіки. Організаційно система “112” складається з восьми крайових (обласних) координаційних центрів. У роботі системи “112” задіяні підрозділи:

- пожежно-рятувального корпусу МВС;
- служби швидкої медичної допомоги;
- поліцейського корпусу МВС;
- авіації МВС;
- контрольної хімічної лабораторії ЦЗ;
- гірничої рятувальної служби.

В Угорщині центральним органом виконавчої влади, відповідальним за питання запобігання, планування і реагування на надзвичайні та кризові ситуації є Головна Дирекція з надзвичайних ситуацій Міністерства органів самоврядування та розвитку територій. До головних завдань Дирекції відноситься захист громадян та їх благ при виникненні таких НС, як пожежі, аварії, катастрофи та інші небезпечні ситуації, що загрожують населенню. При виконанні цих завдань Дирекція може залучати широкі кола громадськості для ліквідації НС. Головна мета Дирекції – ефективне запобігання, результативне втручання і успішне виконання робіт для забезпечення щоденної безпеки громадян.

Структура Центрального органу Дирекції має такі підрозділи: інспекції; з питань управління НС; господарський підрозділ.

Структура Регіональних органів включає регіональні офіційні та добровільні пожежні служби, обласні дирекції з НС, які виконують також завдання пожежних служб другої інстанції, Столична дирекція охорони громадського порядку, Дирекція з НС аеропорту, навчальні центри з НС.

Крім того, до Головної Дирекції належать такі державні установи: Аналітична лабораторія пожежної охорони; Відділ поставок та обслуговування; Відділ забезпечення та соціального страхування; Редакція періодичного видання “Захист від надзвичайних ситуацій”; Центральний Духовий оркестр пожежної охорони; Музей пожежної охорони; Головне управління з питань комунікації; Група психологів; Головне управління інформації та зв’язку.

У Чеській Республіці, відповідно до Закону № 240/2000 “Про кризове управління та внесення змін до деяких законів”, органами, що беруть участь у врегулюванні кризових ситуацій, є уряд, міністерства і відомства, Чеський національний банк, органи місцевого самоврядування та виконавчої влади та спеціальні територіальні органи. Центральним координувальним органом у цій сфері є Рада безпеки держави, основною метою якої визначено розбудову надійної та безпечної системи держави, забезпечення координації і контролю заходів, що спрямовані на попередження або ліквідацію надзвичайних або кризових подій. Робочим органом Уряду Чеської Республіки є Центральний кризовий штаб, що покликаний вирішувати кризові ситуації. На регіональному рівні функціонують ради безпеки країв.

Безпосередні практичні заходи із запобігання виникнення кризових і надзвичайних подій, а також ліквідації їх наслідків покладено на Інтегровану рятувальну систему (ІРС – “Служба 112”), що функціонує у складі Пожежно-рятувальної служби МВС Чеської Республіки з 1 січня 2001 р.

Керівництво ІРС здійснюється Управлінням інтегрованої рятувальної системи та виконання служби, до складу якого належать відділи ІРС, підрозділів протипожежної охорони, технічної та хімічної служби, психологічної допомоги.

Головне управління Пожежно-рятувальної служби у сфері ІРС забезпечує:

- методичне керування виконанням державних функцій органами країв у цьому питанні;
- управління виконанням функцій пожежно-рятувальними підрозділами у напрямі ІРС;
- контроль за виконанням завдань та надання кваліфікованої методичної допомоги пожежно-рятувальними підрозділами країв;
- опрацювання розвитку ІРС та підготовки до надзвичайних подій, організацію залучення Чеської Республіки до міжнародних рятувальних операцій для ліквідації надзвичайних подій за кордоном та надання гуманітарної допомоги іншим державам;
- забезпечення центральної координації закордонних та ліквідаційних заходів, контроль та координація рятувальних планів ІРС країв та розробка плану проведення рятувальних робіт на державному рівні;
- виконання функцій координатора при зверненні за допомогою при катастрофах, великих аваріях відповідно до міжнародних угод із прикордонними державами.

Управління інтегрованої рятувальної системи та виконання служби відповідає за концепцію і реалізацію ІРС, координацію рятувальних заходів та співпрацю підрозділів

ІРС, за координацію та контроль дій підрозділів пожежної охорони. Бере участь у дослідницькій діяльності стосовно пожежної охорони, оцінює, систематизує та накопичує інформацію необхідну для конкретних дій підрозділів пожежної охорони, подає пропозиції з надання дотацій громадським об'єднанням та цільових дотацій добровільним пожежним командам, організує інструктаж та навчання для територіальних підрозділів ІРС, координує їх співпрацю тощо.

Управління виконує також такі завдання:

- забезпечує аналізи та оцінки небезпеки виникнення надзвичайних подій, зокрема стихійних лих масштабних аварій, координує підготовку рішень для надзвичайних подій та бере участь центральному керівництві рятувальних заходів;

- готує концептуальні та методичні матеріали, документацію ІРС та координує їх опрацювання Пожежно-рятувальною службою Чеської Республіки, висловлює зауваження та рекомендації до аварійно-рятувальних планів, обладнанню та документації конкретних об'єктів, у частині, що стосується ІРС;

- у сфері стратегічного управління координує та створює умови для залучення підрозділів ІРС на всіх рівнях державного управління та місцевого самоврядування з метою їх системної співпраці при здійсненні ними безпосередніх рятувальних і ліквідаційних заходів, оцінює спільні дії підрозділів ІРС на республіканському рівні;

- опрацьовує пропозиції з матеріально технічного та фінансового забезпечення підрозділів ІРС.

На регіональному рівні ІРС складається з підрозділів ІРС у складі Пожежно-рятувальних служб країв, міст, районів, селищ, їх фінансування здійснюється з відповідних місцевих бюджетів [4, 5].

Висновки. Таким чином, проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що система ЦЗ відіграє все більшу роль у забезпеченні національної безпеки європейських країн і стає предметом зростаючої уваги у рамках міжнародних структур європейської безпеки. Моделі ЦЗ країн ЄС різняться між собою, однак мають спільні основоположні цілі і принципи – попередження, боротьба з наслідками і відновлення після природних і техногенних катастроф, незалежно від причин їх виникнення з метою захисту невід'ємних прав і свобод громадян, їх власності, демократичного устрою держави і ринкових засад економіки. Спостерігається еволюція систем ЦЗ від реактивних до активних моделей, які передбачають значно більшу увагу прогнозуванню і попередженню.

Отже, у країнах Європи склалися досить потужні і ефективні системи ЦЗ, які спроможні забезпечити захист населення і територій своїх держав від НС різного характеру, досвід функціонування та побудови системи управління якими може бути корисним для молодшої незалежної держави, якою є Україна. Особливу актуальність це набуває у зв'язку з вибором її стратегічного курсу на європейську інтеграцію.

Література

1. Civil protection – full report // Special Eurobarometer 328.2009.Nov [Electronic resource]. — Access mode : http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_328_en.pdf.
2. The Report of the International Law Commission: sixty-second Session (3 May – 4 June 5 July – 6 August 2010). Chap. 7: Protection of persons in the event of disasters [Electronic resource]. — P. 313—327. — Access mode : http://legal.un.org/ilc/guide/6_3.shtml.
3. Європейський цивільний захист [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ec.europa.eu/environment/civil/prote/cplOen.htm>.

4. Труш О. О. Досвід побудови та функціонування систем цивільного захисту країн-членів Європейського Союзу Західної Європи / О. О. Труш // Теорія та практика державного управління [Текст] : зб. наук. пр. — Вип. 4 (27). — Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2009. — С. 441—447.

5. Труш О. О. Досвід побудови та функціонування систем цивільного захисту країн-членів Європейського Союзу Центральної Європи / О. О. Труш // Теорія та практика державного управління [Текст] : зб. наук. пр. — Вип. 1 (28). — Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2010. — С. 407—417.

A. Rohulia

THE EUROPEAN EXPERIENCE IN FUNCTIONING OF CIVIL DEFENCE SYSTEMS FOR THE PROVISION OF NATIONAL SECURITY

The experience in the creation, functioning and management of civil defense systems for the provision of national security in EU member-states is presented. The peculiarities of civil defense systems in Germany, Italy, France, Sweden, Austria, Hungary, Poland, Slovakia and the Czech Republic are considered.

Key words: emergency, national security, civil defense, creation and functioning of civil defense systems.